

MODLITWA POWSZECHNA

OGÓLNE WPROWADZENIE

I. WPROWADZENIE

Drugi Sobór Watykański postanowił przywrócić w obrządku rzymskim „modlitwę powszechną”, czyli „modlitwę wiernych” (KL 53). Rada do wykonania Konstytucji o liturgii wydała książkę zawierającą szczegółowe wskazania i wzorce, ułatwiające ułożenie tekstów .modlitwy powszechnej przez Episkopaty poszczególnych krajów . W oparciu o te wskazania Komisja Liturgiczna Episkopatu Polski poleciła sporządzić teksty i melodie modlitwy powszechnej w języku polskim i obecnie podaje je do użytku kościołów w Polsce.

II. NATURA MODLITWY POWSZECHNEJ

1. „Modlitwa powszechna” oznacza modlitwę błagalną, czyli wstawienniczą, którą znosi do Boga zgromadzenie wiernych, odpowiadając na wezwania prowadzącego. Błaganie znosi się w różnych potrzebach Kościoła i całego świata.

2. Ta modlitwa ma trzy cechy charakterystyczne:

a) Jest błaganie zwróconym do Boga. Nie wyraża zatem uwielbienia lub dziękczynienia albo pochwały jakiegoś świętego. Jej celem nie jest przypominanie prawd związanych z obrzędami religijnymi lub z naturą Mszy.

b) Prosimy w niej Boga przede wszystkim o dobra powszechne, dla całego Kościoła, dla świata, dla wszystkich, których przygniatają różne cierpienia, chociaż wolno się modlić także za wiernych aktualnie zgromadzonych.

c) Należy do ludu wiernego, ponieważ zgromadzenie odpowiada na poszczególne wezwania prowadzącego.

III. ZNACZENIE DUSZPASTERSKIE

3. Odmawiając modlitwę powszechną Kościół, wierzący niezachwianie w obcowanie świętych i swoje powszechne zadanie, występuje jako wielki orędownik ludzkości. Święty lud Boży wykonuje swoje powszechne kapłaństwo uczestnicząc w sakramentalny sposób w ofierze Mszy świętej, a także odmawiając tę modlitwę (OC nr 3), ogarniającą potrzeby całego świata. Chrześcijanie uczestniczący w liturgii nie mogą bowiem poprzestać na przedstawianiu Bogu swoich osobistych potrzeb, ich serca muszą się otworzyć na potrzeby całego Kościoła i całej ludzkości. W starożytności odmawiano tę modlitwę po odesłaniu katechumenów, ponieważ tylko ludzie ochrzczeni i uczestniczący w kapłaństwie Chrystusa mogą w Nim i przez Niego wstawiać

się za światem. Także obecnie ze swojej natury modlitwa ta należy do wiernych, a nie do katechumenów (OC nr 3).

IV. MIEJSCE MODLITWY POWSZECHNEJ

4. Modlitwa powszechna powinna się odbywać przy końcu każdej liturgii słowa, chociażby nie następowała Ofiara eucharystyczna, ponieważ jest ona niejako owocem działania słowa Bożego w duszach wiernych. Wierni pouczeni, pobudzeni i odnowieni przez słowo Boże stają do wspólnej modlitwy za potrzeby Kościoła i świata (OC nr 4).

Jak komunია sakramentalna jest zakończeniem i szczytem udziału wiernych w liturgii eucharystycznej, tak modlitwa powszechna według starożytnych świadectw, jest zakończeniem i szczytem udziału wiernych w liturgii słowa. Dlatego używanie w niej języka żywego zostało dopuszczone na równi z czytaniem, tak przez Konstytucję o Liturgii (art. 54), jak przez Instrukcję (nr 57a).

Można pojmować tę modlitwę również jako węzeł łączący dwie części Mszy świętej. Zamyka ona bowiem liturgię słowa, w której wspomina się cudowne dzieła Boże i powołanie chrześcijan, a wprowadza do liturgii eucharystycznej, zapowiadając niektóre z tych intencji powszechnych i szczegółowych, w których zostanie złożona ofiara (OC nr 4).

5. Ponieważ modlitwa powszechna jest ważną i zwykłą częścią Mszy, należy wznowić jak najczęstsze jej odmawianie. Należy ją przywrócić przede wszystkim w niedziele i święta obowiązujące (KL art. 53), a także w dni powszednie w Mszach odprawianych z udziałem wiernych (OC nr 5).

V. STRUKTURA MODLITWY POWSZECHNEJ

6. Modlitwa powszechna zawiera następujące części:

- a) Wstęp, czyli ogólne wezwanie do modlitwy,
- b) Wezwania zapowiadające intencje modlitwy,
- c) Odpowiedzi wiernych,
- d) Modlitwę końcową.

A. WSTĘP

7. Wstęp wygłasza zawsze celebrans jako przewodniczący liturgicznego zgromadzenia. Wstęp ten ma doniosłe znaczenie liturgiczne i duszpasterskie. Wstęp zwykle krótki, zawsze ma być skierowany do zgromadzonych, a nie do Pana Boga. Może on uwzględniać okres liturgiczny, treść uroczystości albo życie świętego, którego święto przypada, i powinien z nimi następującą modlitwę. Można go opuścić ze słusznego powodu, zwłaszcza gdy modlitwa

powszechna następuje bezpośrednio po homilii (OC nr 7). Ponieważ obecnie modlitwę powszechną oddziela od homilii inna formuła liturgiczna: „Wierzę”, lepiej jest zacząć modlitwę powszechną odczytaniem Wstępu. Wygłasza go celebrans bezpośrednio po homilii, albo po wyznaniu wiary, nie mówi przed nim „Módlmy się”. (Variationes in Ordinem Missae inducendae, 18 maja 1967).

B. WEZWANIA

8. Celebrans może sam podawać intencje modlitwy, ale w modlitwie powszechnej o formie litanijnej funkcja ta należy do diakona (Instrukcja nr 56). W Mszach odprawianych bez diakona zadanie to można powierzyć odpowiednio przygotowanemu ministrantowi, komentatorowi, członkowi chóru albo jednemu z koncelebransów. Jeżeli nie ma nikogo odpowiedniego, wezwania może wykonywać sam celebrans. Ponieważ wezwania powinny być śpiewane, wykonujący je powinien umieć dobrze śpiewać. Jeżeli celebrans nie wygłasza wezwań, odpowiada na nie razem z ludem i nie odprawia dalej Mszy Św., aż się skończy modlitwa powszechna (OC nr 8).

9. Każda modlitwa powszechna powinna zawierać cztery serie próśb (OC nr 9):

I. W potrzebach całego Kościoła, np. za papieża, biskupów i duszpasterzy, za misje, o zjednoczenie chrześcijan, o powołania itp.

II. W potrzebach narodu i całego świata, np. o pokój, za kierujących państwem, o dobre zbiory itp.

III. Za tych, którzy cierpią moralnie lub fizycznie, np. za prześladowanych, chorych, konających itp.

IV. Za zgromadzonych i w potrzebach miejscowej społeczności, np. ochrzczonych, przystępujących do bierzmowania, za misje parafialne itp.

Z każdej serii należy podać przynajmniej jedną intencję.

10. Jeżeli Msza ma charakter wotywny, np. przy bierzmowaniu, zawarciu małżeństwa, pogrzebie, należy szerzej uwzględnić intencje okolicznościowe, lecz nigdy nie należy całkowicie opuszczać intencji ogólnych (OC nr 10). Intencje okolicznościowe można wysunąć na czoło, a potem wymienić powszechnie.

11. Forma wezwań może być trojaka:

a) Forma kompletna (módlmy się za..., aby...). Najpierw podaje się za kogo należy się modlić, a później, o co prosić. Taką budowę mają wezwania poprzedzające każdą z uroczystych modlitw Wielkiego Piątku. W litanijnej modlitwie powszechnej są one krótsze.

Przykład:

Módlmy się za wszystkich kapłanów, aby słowem i przykładem pociągali innych do Boga.

b) Forma skrócona (módlmy się, aby ...). Od razu podaje się o jaką łaskę należy się modlić, jednym słowem zaznaczając, za kogo się modlimy. Do tego typu należą wezwania ostatniej części Litanii do Wszystkich Świętych.

Przykład:

Módlmy się, aby wszyscy kapłani słowem i przykładem pociągali innych do Boga.

d) Forma najkrótsza (módlmy się za ...). Wymienia się tylko osoby lub sprawy, za które należy się modlić. Prośby litanijne tego typu są znane na Wschodzie i na Zachodzie.

Przykład:

Módlmy się za wszystkich kapłanów.

12. Wezwania tej samej modlitwy powszechnej powinny mieć tę samą formę. Ze względu na składnię języka polskiego niejednokrotnie zamiast „Módlmy się za ...” należy użyć „Módlmy się o...”.

13. Należy z całym naciskiem podkreślić, że:

a) wezwania powinny być krótkie,

b) nie mają mieć charakteru dydaktycznego i nie jest ich celem podawanie wielkiej ilości idei lub tematów.

c) ich styl musi być bardzo zwarty i jasny, a kadencje dostosowane do śpiewania.

ILOŚĆ WEZWAŃ

14. Zasadniczo należy podać przynajmniej jedną intencję z każdej serii (OC nr 9), a zatem przynajmniej cztery. W czasie Mszy niedzielnej i świątecznej wolno podać najwyżej sześć wezwań. W wyjątkowych okolicznościach ilość wezwań może być większa, zwłaszcza w czasie godzin biblijnych itp. Należy jednak pamiętać, że zbyt wielka ilość wezwań nuży wiernych i utrudnia im świadomy udział w modlitwie powszechnej (OC nr 20).

ODPOWIEDZI WIERNYCH

15. Po każdym wezwaniu zgromadzenie wiernych wznosi do Boga modlitwę. Udział wiernych może się zaznaczyć w rozmaity sposób (OC 12):

a) Zgromadzenie odpowiada krótką aklamacją, taką samą w ramach jednej modlitwy powszechnej, np. „Wysłuchaj nas, Panie”. Jest to najłatwiejsza forma uczestnictwa, od dawna przyjęta pod nazwą litanii, praktykowana na Wschodzie i na Zachodzie. W czasie Mszy niedzielnych i świątecznych należy zawsze stosować tę formę.

b) Zgromadzenie może również po każdym wezwaniu modlić się w milczeniu, podobnie jak się o dzieje po wezwaniach w Wielki Piątek. Ta cicha modlitwa wiernych, pozornie mniej aktywna, może zapewnić modlitwie wielką głębię. Zgromadzenie wiernych musi jednak być należycie przygotowane do tego sposobu modlitwy.

c) Wierni mogliby też odmawiać dłuższą formułę błagalną, aby jednak ta forma modlitwy nie była nużąca, trzeba zmieniać teksty odpowiedzi, a wierni musieliby je mieć w rękach. Dlatego ta forma nie nadaje się do masowego użytku.

d) Można też łączyć drugą formę udziału wiernych z pierwszą. Po każdym wezwaniu następuje chwila milczenia, a po niej diakon lub ministrant przez krótkie wezwanie wywołuje odpowiedź wiernych. Takiej formy można używać w pewnych uroczystych okolicznościach.

16. Ponieważ Konstytucja o Liturgii świętej wyraźnie domaga się udziału wiernych w modlitwie powszechnej, a ten udział jest główną częścią modlitwy, którą nazywa się także „modlitwą wiernych”, żadną miarą nie wypada, aby w Mszach odprawianych z udziałem ludu zamiast wiernych odpowiadali ministranci lub chór (OC 13).

C. MODLITWA KOŃCOWA

17. Po ostatnim wezwaniu modlitwy powszechnej, powtórnie zabiera głos przewodniczący i śpiewa modlitwę końcową, w której prosi Boga tylko o to, aby przyjął modlitwy wiernych. Modlitwa końcowa nie powinna być powtórzeniem kolekty dnia. Jeżeli jednak większa część prośb uwzględnia intencję szczegółową (Por. wyżej nr 10), końcowa modlitwa może również wyrażać tę intencję.

VI. UPRAWNIENIA REKTORA KOŚCIOŁA I CELEBRANSA

18. Modlitwa powszechna ma charakter liturgiczny i dlatego sposób formułowania wezwań nie może być pozostawiony improwizacji lub osobistemu uznaniu kapłana. Przypomina się zasady ustalone w Konstytucji o Liturgii świętej:

Art. 22, § 1. Prawo kierowania sprawami liturgii należy wyłącznie do władzy kościelnej. Przysługuje ono Stolicy Apostolskiej oraz, zgodnie z prawem, biskupowi.

§ 2. Na mocy władzy udzielonej przez prawo, kierowanie sprawami liturgii w ustalonych granicach należy także do różnych prawnie ustanowionych konferencji biskupów, właściwych danemu terytorium.

§ 3. Dlatego nikomu innemu, choćby był kapłanem, nie wolno na własną rękę niczego dodawać, ujmować lub zmieniać w liturgii.

19. Modlitwa powszechna ma jednak doniosłe znaczenia duszpasterskie i dlatego jej formuły muszą być dostosowane do potrzeb zgromadzonych wiernych i do okoliczności. Rektor kościoła może:

a) wybrać jeden ze schematów modlitwy powszechnej, jeżeli podano kilka na daną niedzielę lub święto,

b) wybrać jedno z wezwań należących do każdej serii,

c) dołączyć wezwanie aktualne, wybrane spośród wezwań okolicznościowych lub z innego formularza,

d) jeżeli w zbiorze nie ma potrzebnego wezwania, ułożyć no-we, zachowując zasady wyżej podane.

20. Wezwania okolicznościowe dołącza się do innych wezwań tej samej serii. Np. wezwanie za papieża do I serii, wezwanie za cierpiących do III serii, wezwanie związane z potrzebami społeczności miejscowej, do IV serii.

21. Ponadto jeżeli wstęp i modlitwa końcowa nie są związane z tajemnicą dnia, celebrans może wybrać inny wstęp lub inną modlitwę końcową z pośród tekstów podanych do wyboru celebransa. Wstępy i modlitwy końcowe, które wolno zastąpić innymi, oznaczono ■

22. Komisja Liturgiczna Episkopatu oraz Ordynariusze mogą zatwierdzać oraz ogłaszać nowe wezwania lub nowe formularze Modlitwy powszechnej, przeznaczone na specjalne okoliczności.

VII. MODLITWA POWSZECHNA POZA MSZĄ

23. Modlitwę powszechną odprawia się także poza Mszą w związku z wigiliami biblijnymi i różnymi nabożeństwami. W nabożeństwach słowa Bożego modlitwa powszechna powinna następować po czytaniach i śpiewach i może się powtórzyć kilkakrotnie w różnych formach. Teksty modlitwy powszechnej do nabożeństw pozaliturgicznych mogą ogłaszać dla swoich diecezji Ordynariusze. Jeżeli takim nabożeństwem przewodniczy kapłan, to należy ją odprawić w taki sam sposób jak we Mszy. Jeżeli przewodniczy diakon, kleryk lub świecki, to on powinien odczytać wstęp i modlitwę końcową, a wezwania należy powierzyć innej osobie.

VIII. SPOSÓB WYKONANIA MODLITWY POWSZECHNEJ

1. Wstęp odczytuje przewodniczący bez śpiewu.

2. Wezwania zasadniczo śpiewa się w jednym z tonów niżej podanych, także w Mszach czytanych. Jeżeli odśpiewanie wezwań i odpowiedzi jest niemożliwe, wolno je recytować.

3. Modlitwę końcową śpiewa się w tym samym tonie, w którym śpiewa się modlitwy mszalne. Zakończenie jest zawsze krótkie. Tóny modlitw mszalnych są podane na końcu „Mszału rzymskiego łacińsko-polskiego”.